

การพัฒนางานด้านการจัดเก็บรายได้ ด้วยระบบ Bill Payment

นางสาวชุตินา ปรัชญากร
ผู้อำนวยการส่วนบริหารรายได้
สำนักงานเลขาธิการกรม กรมศุลกากร

ท่ามกลางกระแสโลก ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การเข้ามาแทนที่ของระบบดิจิทัล ทำให้ทุกองค์กร ต้องหันกลับมามองว่า ศักยภาพที่องค์กร คิดว่า ดีที่สุดแล้ว เยี่ยมที่สุดแล้ว ล้าหน้ากว่าองค์กรอื่นนั้น แท้จริงแล้ว ปัจจุบันยังคงสามารถตอบโจทย์กับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปได้จริงหรือ มีตัวอย่างมากมายในช่วงไม่ถึง 5 ปีที่ผ่านมา ที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างมาก เช่น ธนาคารหลาย ๆ ธนาคาร มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง เพื่อให้รองรับลูกค้า ให้บริการได้เร็วที่สุด ครอบคลุมที่สุด แต่อีก 2 - 3 ปีผ่านมา กลับเห็นได้ว่า แต่ละธนาคารเริ่มทยอยปิดสาขาเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคดิจิทัล ที่มีการใช้ AI (Artificial Intelligence) Robot เข้ามาแทนที่บุคลากร อย่างเต็มตัว แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง คือ เป้าหมายหรือความพยายามตอบโจทย์ของผู้รับบริการ ผู้ใช้งานให้สะดวก รวดเร็ว มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระบบการเงินถือได้ว่าการปรับตัวเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดเห็นได้ว่าปัจจุบันคนส่วนใหญ่แทบจะไม่ถือเงินสดกันแล้ว มีเพียงบัตรเครดิต/เดบิต หรือโทรศัพท์มือถือ ก็สามารถใช้จ่ายได้ทุกที่

กรมศุลกากร ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ต้องมีการปรับตัว ไม่ว่าจะเป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ ในกระบวนการของศุลกากร เนื่องจากกรมศุลกากร ถือว่าเป็นหน่วยงานแรกที่เป็นประตูในการนำประเทศ สู่อารักขาโลก ตามวิสัยทัศน์ “องค์กรศุลกากรชั้นนำ ที่มุ่งส่งเสริมความยั่งยืนของเศรษฐกิจและความปลอดภัยของสังคมด้วยนวัตกรรมและบริการที่เป็นเลิศ” โดยมีพันธกิจ 4 ด้าน ได้แก่ อำนวยความสะดวกทางการค้าและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ของประเทศ ส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วยมาตรการทางศุลกากรและข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยด้วยระบบควบคุมทางศุลกากร และจัดเก็บภาษีอากรอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดเก็บรายได้อย่างไร ที่จะช่วยให้มีประสิทธิภาพ ให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวกมากที่สุด จากอดีตที่ผ่านมา ผู้ประกอบการผู้นำเข้า - ส่งออกจะต้องถือเงินสดหรือเช็คเช็ค มาชำระค่าภาษีอากรเป็นจำนวนมาก เพื่อให้สามารถนำสินค้าออกจากอารักขาศุลกากรได้ ซึ่งกรมศุลกากร มีการพัฒนาระบบการชำระเงินเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการนำเข้า - ส่งออก อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ รวมทั้งเพื่อให้การรับเงินเป็นไปตามนโยบายรัฐบาล Thailand 4.0 ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) และนโยบายหลัก 12 ด้านของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย ข้อ 5.7.3 การส่งเสริมการค้าในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยทั้งในภาคการผลิตและบริการในการเข้าถึงตลาด โดยให้มีการพัฒนาระบบรับชำระเงิน ให้ได้มาตรฐานสากล เชื่อมโยงและบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ ประกอบกับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้มอบนโยบายเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการเงิน ที่ให้ส่วนราชการกระทรวงการคลังร่วมกันผลักดันให้สังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมไร้เงินสด (Cashless Society) โดยเฉพาะการต่อยอดระบบ e-Payment เพื่อให้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเป็นการเพิ่มช่องทางการชำระเงินที่สะดวกและมีต้นทุนต่ำให้กับประชาชน

กรมศุลกากร มีการรับชำระค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมศุลกากร รายได้อื่น และ/หรือเงินประกันผ่านระบบ e-Payment โดยวิธีตัดบัญชีผู้ประกอบการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยปัจจุบันมีธนาคารที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 17 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารซูมิโตโม มิตรชุย แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น ธนาคารซีทีแบงก์ เอ็น.เอ. ธนาคารเจ.พี.มอร์แกน เซส ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทยธนชาติ จำกัด (มหาชน) ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) ธนาคารมิซูโฮ จำกัด ธนาคารแห่งอเมริกาเนชั่นแนล แอสโซซิเอชั่น ธนาคารดอยซ์แบงก์ และธนาคารไอซีบีซี จำกัด (มหาชน)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรก การรับชำระผ่านระบบ e-Payment โดยวิธีตัดบัญชีผู้ประกอบการดังกล่าว ยังไม่ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการเท่าที่ควร เนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน อาทิ ผู้ประกอบการจะต้องมาลงทะเบียน เพื่อแจ้งความประสงค์ให้กรมศุลกากรตัดบัญชีธนาคาร สามารถชำระได้เฉพาะค่าภาษีอากรตามใบขนสินค้า หรือ กรณีเมื่อชำระแล้ว ก็จะต้องมารับใบเสร็จรับเงินที่กรมศุลกากร เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก และเพิ่มช่องทางการชำระเงินให้รองรับผู้ประกอบการและประชาชนทุกกลุ่ม กรมศุลกากรได้พัฒนาระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Bill Payment) โดยผ่านช่องทางการให้บริการของธนาคาร อาทิ การชำระผ่านระบบ Internet Banking Mobile Banking ATM และ เคาน์เตอร์ธนาคาร รวมทั้งการชำระผ่านตัวแทนรับชำระ (Non-bank) และสามารถพิมพ์ใบเสร็จรับเงินได้เองที่สถานประกอบการ โดยผ่านระบบศุลกากร (e-Tracking) ซึ่งเป็นไปตามประกาศกรมฯ ที่ 9/2562 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2562 เรื่อง การเพิ่มช่องทางการชำระเงินค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมศุลกากร รายได้อื่น และ/หรือเงินประกัน และการพิมพ์ใบเสร็จรับเงิน กศก. 123 โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีธนาคารที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 6 ธนาคาร ได้แก่

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงเทพระ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และ 2 ตัวแทนรับชำระ ได้แก่ เคนเตอร์เซอร์วิส (7-11) และบริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

การพัฒนากระบวนการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Bill Payment) โดยผ่านช่องทางการให้บริการของธนาคาร หรือ ตัวแทนรับชำระ เป็นการพัฒนาระบบรับชำระของกรมศุลกากรเพิ่มเติมจากระบบ e-Payment โดยวิธีตัดบัญชีผู้ประกอบการ เพื่อช่วยลดข้อจำกัดและอุปสรรคของระบบดังกล่าว รวมทั้งเป็นการเพิ่มช่องทางการชำระเงิน ให้ผู้ประกอบการนำเข้า - ส่งออก ได้รับความสะดวกเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถชำระผ่านระบบของธนาคาร (Bank) หรือตัวแทนรับชำระ (Non-bank) พร้อมทั้ง พิมพ์ใบเสร็จรับเงิน (กศก. 123) ด้วยตนเองได้ทันทีที่สถานประกอบการโดยผ่านระบบ e-Tracking รวมทั้งสามารถชำระได้ ทั้งค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมศุลกากร รายได้อื่น และ/หรือเงินประกัน ตามใบขนสินค้า ใบสั่งเก็บเงินและเอกสารอื่น ๆ ที่กรมศุลกากร จะกำหนดเพิ่มเติม ต่อไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่ชำระผ่านระบบ Bill Payment จะสามารถพิมพ์ใบเสร็จรับเงินได้เองแล้ว กรณีผู้ประกอบการที่ชำระโดยวิธีตัดบัญชี ที่มีการชำระตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป ก็สามารถพิมพ์ใบเสร็จรับเงิน ได้เองที่สถานประกอบการ เช่นกัน

ระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Bill Payment) โดยผ่านช่องทางการให้บริการของธนาคาร หรือตัวแทนรับชำระ มีขั้นตอนวิธีดำเนินการ ดังนี้

(1) ผู้นำของเข้า/ผู้ส่งของออก/หรือตัวแทนออกของ สามารถชำระค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมศุลกากร รายได้อื่น ๆ และหรือประกัน ได้ทั้งตามใบขนสินค้า ใบสั่งเก็บเงิน หรือเอกสารอื่น ที่มี QR Code / Barcode และ Reference 1 และ 2 โดยชำระผ่านช่องทางต่าง ๆ หลากหลาย ได้แก่ ATM Mobile Banking Internet Banking เคนเตอร์ธนาคาร หรือเคนเตอร์ ตัวแทนรับชำระ อาทิ 7-11 หรือ Big C เป็นต้น

ใบขนสินค้า

สำหรับชำระผ่านธนาคาร/ตัวแทนชำระ

QR Code

Barcode

เลขอ้างอิง

ใบสั่งเก็บเงิน

สำหรับชำระผ่านธนาคาร/ตัวแทนชำระ

QR Code

Barcode

เลขอ้างอิง

(2) เมื่อระบบธนาคารหรือตัวแทนรับชำระได้รับข้อมูลการชำระจากผู้ประกอบการแล้วจะส่งข้อมูลมาตรวจสอบกับระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากร หากข้อมูลถูกต้อง ระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรจะแจ้งไปยังระบบของธนาคารหรือตัวแทนรับชำระ ให้รับชำระได้

(3) เมื่อระบบธนาคารหรือตัวแทนรับชำระ ตัดบัญชีหรือรับชำระแล้ว จะส่งข้อมูลการรับชำระมาที่ระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากร ระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรจะออกเลขรับชำระค่าภาษีอากร/เลขรับประกัน และส่งกลับข้อมูลให้ผู้ผ่านพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารทราบพร้อมเปลี่ยนสถานะใบขนสินค้าเป็น **“ใบขนสินค้าที่ชำระอากรแล้ว”** โดยอัตโนมัติ

(4) ผู้นำของเข้า/ผู้ส่งของออก/หรือตัวแทนออกของ พิมพ์ใบเสร็จรับเงินที่สถานประกอบการโดยผ่านระบบ e-Tracking

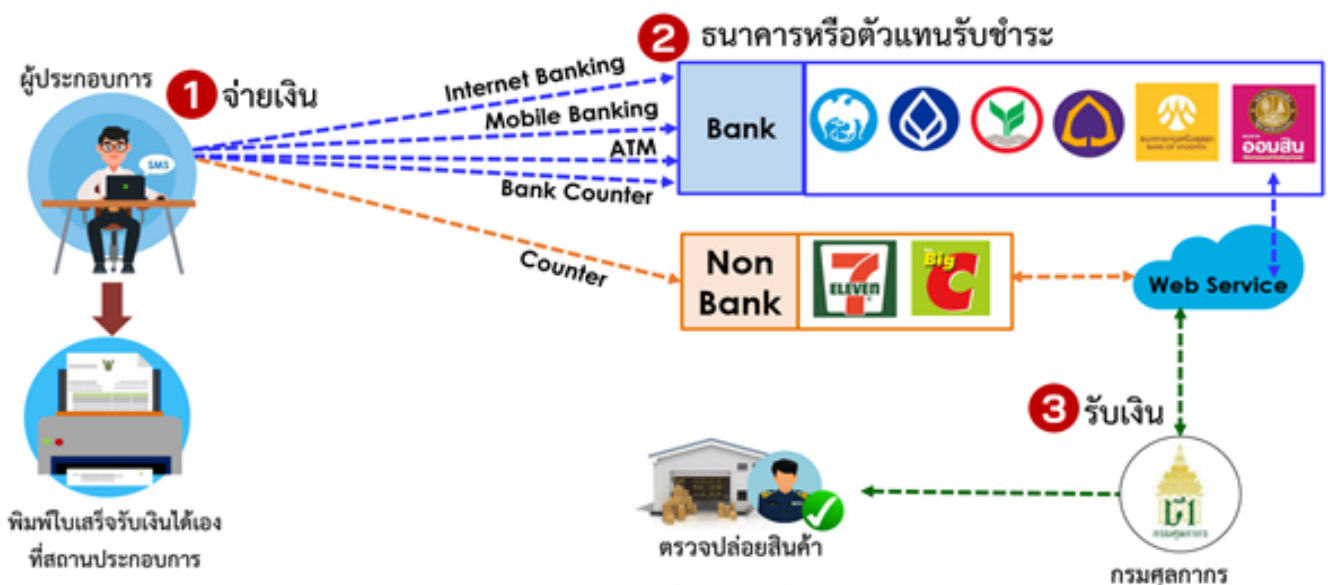
Bill Payment มีการทำงานอย่างไร สามารถควบคุมความผิดพลาดได้หรือไม่ และมีการรองรับกรณีเกิดข้อผิดพลาดอย่างไร

กระบวนการควบคุมของระบบ Bill Payment เมื่อผู้ประกอบการชำระผ่านระบบธนาคารหรือตัวแทนรับชำระแล้ว ระบบธนาคาร/ตัวแทนรับชำระ จะต้องส่งข้อมูลการชำระเงินให้กรมศุลกากรเพื่อตรวจสอบก่อนว่า เป็นชุดข้อมูลที่ถูกต้องหรือไม่ **เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นข้อมูลที่ผู้ประกอบการจะต้องชำระจริง** และเมื่อระบบกรมฯ ตรวจสอบกับข้อมูลในระบบ แล้วพบว่าข้อมูลถูกต้องตรงกัน ระบบของธนาคารจึงจะตัดเงินและส่งข้อมูลรับชำระฯ เข้าสู่ระบบกรมศุลกากร ระบบกรมฯ จึงจะออกเลขรับชำระ และสร้างใบเสร็จรับเงิน โดยระบบจะสร้างเลขอ้างอิงที่ผ่าน

การคำนวณ (Check Digit) เพื่อเป็นการควบคุม พร้อมกับสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ ที่ประกอบด้วย Digitally Signed ซึ่งรับรองโดยผู้ให้บริการออกใบรับรอง โดยจะมี วัน/เวลา ที่ระบบสร้างใบเสร็จรับเงินกำกับไว้ และสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่ ฯ ตามที่อธิบดีกรมศุลกากรแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบลงนามในรายการผู้รับเงินในใบเสร็จรับเงิน (กศก. 123)

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถสั่งพิมพ์ใบเสร็จรับเงินได้หลายครั้ง โดยพิมพ์ครั้งแรกจะเป็นต้นฉบับ หากพิมพ์ครั้งต่อไปจะเป็นฉบับสำเนา โดยระบบจะเก็บสถานะการพิมพ์ และแสดงไว้ที่ใบเสร็จรับเงินว่าเป็นการพิมพ์สำเนาครั้งที่เท่าไร พิมพ์โดยใคร และวัน/เวลาใด และระบบจะเก็บข้อมูลใบเสร็จรับเงินที่ผู้ประกอบการสามารถสั่งพิมพ์ได้เอง เป็นระยะเวลา 5 ปี และหากเกินกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ประกอบการจะต้องยื่นคำร้องที่หน่วยงานรับชำระเงินของกรมศุลกากร เพื่อเป็นผู้จัดพิมพ์ใบเสร็จรับเงินให้

กรณีผู้ประกอบการขอแก้ไขใบเสร็จรับเงิน เช่น แก้ไขเลขประจำตัวผู้เสียภาษี แก้ไขชื่อผู้ชำระเงิน หรือแก้ไขประเภทรายได้ เป็นต้น ผู้ประกอบการจะต้องยื่นคำร้องที่หน่วยงานรับชำระเงินของกรมศุลกากร ตามประกาศกรมศุลกากร ที่ 9/2562 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2562 และเมื่อนอนุมัติให้แก้ไขแล้ว เจ้าหน้าที่การเงินฯ จะต้องทำการแก้ไขข้อมูลการชำระเงินในระบบ พร้อมทั้งพิมพ์ใบเสร็จรับเงินฉบับแก้ไข โดยจะมีข้อความด้านบนใบเสร็จรับเงินว่า **“ฉบับแก้ไข”** ใบเสร็จรับเงินที่มีการแก้ไขข้อมูลการชำระเงินในระบบแล้ว ผู้ประกอบการจะไม่สามารถพิมพ์ใบเสร็จรับเงินนั้นได้อีกต่อไป

สามารถนำใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ประกอบการเป็นผู้พิมพ์ ไปแสดงที่หน่วยงานอื่นได้หรือไม่ จะเป็นที่ยอมรับมากน้อย เพียงใด

• กรมศุลกากร จะมีระบบงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต สามารถตรวจสอบข้อมูลใบเสร็จรับเงินได้แบบ Real time โดยผ่าน Web Service นอกจากนี้แล้ว ในช่วงแรก เมื่อมีการใช้ใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ กรมศุลกากร ได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างเป็นทางการด้วยแล้ว

กรณีเกิดข้อผิดพลาด กรมศุลกากรมีวิธีการรองรับอย่างไร

หากเกิดข้อผิดพลาด ที่เป็นเหตุสุดวิสัย ผู้ประกอบการสามารถที่จะขอคืนเงินได้ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กรณี

* กรณีระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรไม่ตอบกลับเลขรับชำระค่าภาษีอากร/เลขรับประกัน ผู้นำของเข้า/ผู้ส่งของออก/หรือตัวแทนออกของ จะต้องแจ้งธนาคารรับชำระหรือที่ส่งข้อมูลนั้น ๆ เพื่อให้ธนาคารแจ้งการขอคืนจากกรมศุลกากรตามแบบฟอร์มที่กำหนด ทั้งนี้เมื่อกรมศุลกากรตรวจสอบแล้วพบว่ากรมศุลกากรได้รับเงินโอนเข้าบัญชีเงินฝากของกรมศุลกากรจริง แต่ระบบยังไม่ออกเลขรับชำระให้ กรมศุลกากรจะแจ้งธนาคารเพื่อให้โอนเงินคืนกลับเข้าไปยังบัญชีเงินฝากเจ้าของเงินที่โอนให้กรมศุลกากรและธนาคารจะเป็นผู้แจ้งผู้นำของเข้า/ผู้ส่งของออก/หรือตัวแทนออกของต่อไป

** กรณีระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรตอบกลับเลขรับชำระค่าภาษีอากร/เลขรับประกันแล้ว ผู้นำของเข้า/ผู้ส่งของออก/หรือตัวแทนออกของที่ได้รับมอบอำนาจ จะต้องยื่นแบบใบขอคืนอากร (กศก.107) พร้อมเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องเพื่อขอคืนอากรที่หน่วยตรวจปล่อยสินค้าของกรมศุลกากรสำหรับใบขนสินค้าฉบับนั้น ๆ หรือหน่วยที่ออกใบสั่งเก็บฉบับนั้น ๆ และเมื่อกรมศุลกากรพิจารณาแล้ว เห็นว่าจะต้องคืนเงินให้ผู้ประกอบการ กรมศุลกากรจะโอนเงินคืนให้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งของออกแล้วแต่กรณี โดยโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารที่ลงทะเบียนไว้กับกรมศุลกากร

เอกสารอ้างอิง :

1. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2562
2. ประกาศกรมศุลกากรที่ 9/2562 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2562